

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Secvndvs. Vtrum hoc nomen Pater, sit nomen propriè diuinæ
personæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

se antec. propriè loquendo; quamvis extenso au-
thoris vocabulo dici possit.

Secundo argu. Mol. Aug. lib. 3. contra Maximinum cap. 14. licet ait: Si propterea Deum Patrem Deo Filio dictis auctorem, quia ille genuit, genitus est iste, quia isti de illo est, non ille de isto, fateor, & concedo: si autem per nomen authoris minorem vis facere filium patremque maiorem, nec eiusdem substantia filium, cuius est Pater, deest labor, & responsum. Ergo nomen authoris dicitur de aliquo, etiam si fuerit ex alio principio. Resp. nullam esse consequ. supponit enim Aug. Patrem esse primum principium, & ideo verba illa, quia iste de illo est, &c. non dicunt rationem præcisam, sed primittatem supponunt.

ARTICVLVS SECYNDVS.

Virum hoc nomen Pater, sit nomen propriè diuinæ
persona.

186
AD Secundum sic proceditur. Videtur, quodd hoc
 inf. q. 40.
 2. ad 2. cor. 1.
 3. q. 60 ad 4.
 2. ad 2. 7.
 dist. 3. 4. 2.
 1. ad 5.
 ne.
 Dicitur, quodd hoc
 nomen pater, non sit proprie nomen diuine per-
 sone. Hoc enim nomen pater, significat relationem.
 Persona autem est substantia individua. Non ergo hoc
 nomen, pater, est proprie nomen significatiuum perso-
 ne.

2 Præterea. Generans communius est quam pater.
Nam omnis pater est generans, sed non è conuerso. Sed
nomen cõmuniu magis propriè dicitur in diuinis, vt di-
ctum * est. Ergo maior proprium nomen est persona di-
uina generans & genitor, quam pater.

3 Præterea. Nihil quod secundum metaphoram dicitur potest esse nomen proprium alicuius. Sed verbum metaphorice apud nos dicitur genti uni vel proles: & per consequens ille cuius est verbum, metaphorice dicitur pater. Non ergo principium verbi in diuino potest proprie dici pater.

4. Præterea. Omne quod dicitur in diuinis, per primum dicitur de Deo quam de creaturis : sed generatio per primum videtur dici de creaturis quam de Deo. verior enim ibi videtur esse generatio, ubi aliquid procedit ab alio distinctum, non secundum relationem tantum, sed etiam secundum essentiam. Ergo nomen patris quod a generatione sumitur, non videtur esse proprium alicuius diuinae personæ.

*Sed contra est, quod dicitur in Psalm. Ipse innocabit
me, pater meus est tu.*

Respondeo. Dicendum, quod nomen proprium cuiuslibet personae significat id, per quod illa persona distinguitur ab omnibus alijs. Sicut enim de ratione hominis est anima & corpus, ita de intellectu huius hominis est haec anima, & hoc corpus, ut dicitur in 7. Metaphysicae. His autem, hic homo ab omnibus alijs distinguitur. Id autem per quod distinguitur persona patris ab omnibus alijs, est paternitas. Unde proprium nomen personae patris est hoc nomen, pater, quod significat paternitatem.

166 Ad primum ergo dicendum, quod apud nos relatio non est subsistens persona. Et ideo hoc nomen pater, apud nos non significat personam, sed relationem personæ: non autem est ita in diuinis, ut quidam falsò opinati sunt, nam relatio quam significat hoc nomen, pater, est subsistens persona.

D. 29. 4 4. Vnde supra dictum* est, quod hoc nomen, persona, in
diuinis significat relationem, vt subsistentem in diuina
natura.

Ad Secundum dicendum, quod secundum Philo-
Lib 2. text. solum in* secundo de anima, Denominatio rei maxime
44. to. 4. debet fieri à perfectione & sine.

Generatio autem significat ut in fieri, sed paternitas significat complementum generationis: Et ideo potius est nomen diuinae personae patris, quam generans, vel genitor.

A Ad Tertium dicendum, quod verbum non est aliquid
subsistens in natura humana. Vnde non proprie potest
dici genitum vel filius.

Sed verbum diuinum est aliquid subsistens in natura diuina. cVnde propriè & non metaphoricè dicitur filius, & eius principium pater.

Ad Quartum dicendum, quod nomen generationis,
& paternitatis, sicut & alia nomina, qua proprie di-
cuntur in divinis, per prius dicuntur de Deo, quàm de
creaturis, quantum ad rem d significatam, licet non
quantum ad modum significandi.

Vnde & Apostol. dicit ad Ephes. 3. Flecto genua mea
ad Patrem Domini mei Iesu Christi, ex quo omnis pa-
teritas in cælo, & in terra nominatur. Quod sic ap-

Bparet. Manifestum est enim, quod generatio accipit speciem a termino, qui est forma generati. Et quando hic fuerit propinquior forma generantis, tanto verior & perfectior est generatio. Sicut generatio vniuoca est perfectior, quam non vniuoca. Nam de ratione generantis est, quod generet sibi simile secundum formam. Vnde hoc ipsum, quod in generatione diuina est eadem numero forma generantis & generi: in rebus autem ceteris non est eadem numero.

sed specie tantum, & ostendit, quod generatio, & per
consequens paternitas, per prius sit in Deo quam in
creaturis. Vnde hoc ipso, quod in diuinis est distinctio
geniti à generante secundum relationem tantum, ad
veritatem diuinæ generationis & paternitatis pertinet.

Sensus quaesiti.

TITVLVM explicat egregiè Cai. quem cate-
ri sequuntur interpretes. Solus Vafq. Tur-
rianum sibi quafi patronum ostendens, dictio-
nem illam *proprie*, contendit hic tantum sumi,
prout distinguitur contra communiter, non ve-
rò vt distinguitur contra metaphoricè aut ex-
traneè. Nam *ex q. 3.* satis colligitur (inquit) au-
nomen Patris de Deo dicatur Metaphoricè
Sed in primis Torres, quanquam affirmet dictio-
nem illam primo modo sumi, ceteros tamen nō
excludit; deinde doctrina illa generalis de diui-
nis nominibus non sufficit ad singulas difficul-
tates in qualibet materia dissoluendas. multa

D
nim ex proprijs rerum naturis emergunt, quæ ex
earundem quidditatibus sunt diluenda. Præter
ea tertium argumentum expresse militat contra
secundum sensum, & alia omnia magis tangunt
tertium quàm primum illius dictionis intel-
lectum, ut patet intuenti; & in eodem sensu proce-
dit argumentum quod probatur conclusio: loquitur
enim de distinctione hypostaticæ: hoc verò est
quid intrancum veluti forma constitutiva.

Forma Textus.

CONCL. *est. Pater est nomen proprium persona Patris.* Probatur. Nomen significans id per quod persona qualibet distinguitur ab omnibus alijs, est illius proprium; at pater significat paternitatem, per quam distinguitur persona patris ab omnibus alijs; Ergo Pater est nomen proprium persone Patris. Maior probatur exemplo hominis singularis cuius nomen, puta Sortes, id est est eius proprium quia significat hanc animam & hoc corpus, quibus hic homo ab alijs distinguitur; Ergo similiter nomen significans id per quod persona qualibet &c. Antecedens probatur; quia sicut de ratione hominis est anima & corpus, ita de intellectu huius hominis est hæc anima, & hoc corpus.

Expositio Textus.
DVBITATIONEM hic excitat Cai. de sensu
 maioris & minoris: an. si loquatur S.D. de si-
 gnificatione formali & actuali, an de materiali &c.

potentiali: & respondet hic sermonem esse de significatione formali & actuali, qua hoc nomen Pater ut primum analogatum, significat constitutum & distinctiui primę personę diuinę Trinitatis. Verum, cū nomen patris in titulo, ac proinde etiam in conclusione ipsomet exponente Cal. sumatur, prout admittitur in diuina Trinitate, id est ut patrem significat constitutum personaliter paternitate, ut hypostatica forma, nullius necessitatis & exiguę utilitatis videtur esse dubitatio.

3. Dubitatio.

Solutio.

Sed hic alia duę paulō maiores sese offerunt difficultates. Prior est: Cur paternitas sit prima diuinę personę proprietas, illius ad modum formę substantialis seu hypostaticę constitutiuę? Cui breuiter satisficit dicendo diuinam naturam ex sua infinita fecunditate pluribus suppositis communicabilem, hoc sibi naturaliter ac necessariō vindicare, ut secundum ordinem quendam originis; (qui non nisi per actiones immanentes scilicet intellectus & voluntatis potest in Deo, qui per essentiam intellectualis est considerari,) sit eadem numero diuina natura in tribus personis; diximus autem supra iuxta duas actiones immanentes, duas esse processiones in diuinis: & eam quę est per voluntatē, pręsupponere eam quę est per intellectum: & secundum quamlibet processionē duas attendi relationes, secundum quas solas potest in diuinis realis esse distinctio. Igitur diuinę personę sicut distinguuntur ita cōstituuntur relationibus inter quas prima est paternitas: quā quamuis, ut relatio est in actu exercito, pręsupponat generationem, & in ea fundetur; quatenus tñ est hypostatica forma primę personę constitutiuā, generationem ipsam, pręcedit, ut terminus naturalissimus ipsius diuinę naturę; sicut personalitas Petri pręcedit omnem eius operationem. Nec est querendum aliquod paternitatis sic acceptę fundamenti: quoniam ut sic nō sumitur ut relatio in actu exercito, sed ut hypostatica forma & ut subsistens, de cuius ratione est, ut secū ferat suum fundamentum, id est ut non egeat alio ab ea formaliter distincto fundamento, aut ratione fundandi. Et hoc fortē voluit significare Scotus in 1. distm. 28. vel alij ab eo relati, quos impugnat Zum. in 4. 2. huius q.

Posterior difficultas est de sensu & veritate verborum Apostoli ad Eph. 3. quę refert hic S. D. ad 4. Hęc vero sunt: *Electo genua mea ad Patrem Domini mei Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in celo & in terra nominatur.* De quibus hoc in loco disputant Torres & Zum. ad quos lectorem remittimus. Vide etiam Ferrariensem in 1. cont. gentiles c. 34. §. Potest 2. & c. Vbi difficultatem expedit à prędictis propositam & ab eis minus benē solutam.

ARTICVLVS TERTIVS.

Vtrum hoc nomen, pater, dicatur in diuinis per prius secundum quod personaliter sumitur.

187. 1. distm. 2.

AD Tertium sic proceditur. Videtur, quod hoc nomen, pater, non dicatur in diuinis per prius, secundum quod personaliter sumitur. Commune enim secundum intellectum est prius proprio: sed hoc nomen pater, secundum quod personaliter sumitur, est proprium personę patris: secundum verō quod sumitur essentialiter, est commune toti trinitati. nam toti trinitati dicimus, pater noster. Ergo per prius dicitur pater essentialiter sumptum, quā personaliter.

2. Præterea. In his quę sunt eiusdem rationis, non

est predicatio per prius & posterius. Sed paternitas & filiatio secundum vnā rationem videntur dici secundum quod persona diuina est pater filij, & secundū quod tota trinitas est pater noster vel creaturę, cū secundum * Basilium: accipere sit commune creaturę, & filio. Ergo non per prius dicitur pater in diuinis secundum quod sumitur essentialiter, quā secundum quod sumitur personaliter.

10. 1 in ho. de fide, quę est 15. cir. med.

3. Præterea. Inter ea quę non dicuntur secundum rationem vnā, non potest esse comparatio. Sed filius comparatur creaturę in ratione filiationis, vel generationis, secundum illud Collo. 1. Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturę. Ergo non per prius dicitur in diuinis paternitas personaliter sumpta, quā essentialiter, sed secundum rationem eandem.

Sed contra est, quod æternum prius est temporali. Ab æterno autem Deus est pater filij, ex tempore autem pater est creaturę. Ergo per prius dicitur paternitas in Deo respectu filij, quā respectu creaturę.

Respondetur. Dicendum, quod per prius dicitur nomen de illo in quo saluatur tota ratio nominis perfecte, quā de illo in quo saluatur secundum aliquid. De hoc enim dicitur quasi per similitudinem ad id, in quo perfecte saluatur: quia omnia imperfecta sumuntur à perfectis. Et inde est, quod hoc nomen, leo, per prius dicitur animali, in quo tota ratio leonis saluatur, quod proprie dicitur leo, quā de aliquo homine, in quo inuenitur aliquid de ratione leonis, ut puta audacia, vel fortitudo, vel aliquid huiusmodi: de hoc enim per similitudinem dicitur, Manifestum est autem ex pręmissis, * quod perfecta ratio paternitatis, & filiationis inuenitur in Deo patre & Deo filio, quia patris, & filij vnā est natura & gloria. Sed in creaturę filiatio inuenitur respectu Dei, non secundum perfectam rationem: cū non sit vnā natura creatoris, & creaturę, sed secundum aliqualem similitudinem. quā quantō perfectior fuerit, tanto propinquius acceditur ad veram filiationis rationem. Dicitur enim Deus aliquis creaturę pater, propter similitudinem vestigię tantum, vipote irrationalium creaturarum: secundum illud Iob. 38. Quis est pluuia pater? aut quis genuit stillas rores? Aliquis vero creaturę, scilicet rationalis secundum similitudinem imaginis: secundum illud Deute. 32. Nonne ipse est pater tuus qui possedit, & fecit, & creauit te? Aliquorum verō est pater secundum similitudinem gratię, qui etiam dicuntur filij adoptiui, secundum quod ordinantur ad hereditatem eternę glorię per munus gratię acceptum: secundum illud Ro. 8. Ipse spiritus reddit testimonium spiritui nostro, quod sumus filij Dei: si autem filij, & heredes. Aliquorum verō secundum similitudinem glorię, prout iam glorię hereditatem possident, secundum illud Roman. 5. Gloriamur in spe glorię filiorū Dei. Sic igitur patet, quod per prius paternitas dicitur in diuinis secundum quod importatur respectus personę ad personam, quā secundum quod importatur respectus Dei ad creaturam.

Ad Primum ergo dicendum, quod communia absolute dicta secundum ordinem intellectus nostri, sunt priora quā propria: quia includuntur in intellectu propriorum, sed non e conuerso. In intellectu enim personę patris intelligitur Deus, sed non conuertitur. Sed communia quę important respectum ad creaturam per posterius dicuntur, quā propria, quę important respectus personales: quia persona procedens in diuinis, procedit ut principium productionis creaturarum. Sicut enim verbum conceptum in mente artificis per prius intelligitur procedere ab artifice, quā artificiatum quod producit ad similitudinem verbi concepti in mente: ita per prius procedit filius à patre, quā creaturę, de qua nomen filiationis dicitur secundum quod ali-

O 3 quid